

LA REPÚBLICA DE LES ARTS LLETRES

ELS MÉS
VENUTS
Ficció

L'art de portar
gavardina
Sergi Pàmies

El cel no és
per a tothom
Marta Rojals

Permagel
Eva Baltasar

Els homes
A. Schrobsdorff

La desaparició
de Stephanie
Mailer
Joël Dicker

missària de l'Any Pedrolo, Anna Maria Villalonga. Maria Aurèlia Campany, també en el centenari del seu naixement, s'ha deixat sentir, igualment, amb la presentació de *Cartes impertinents de dona a dona* (Cossetània) i de l'assaig *Maria Aurèlia Campany. L'època d'una dona* (Metemora), d'Agustí Pons.

L'oferta que ha anat mostrant La Setmana durant aquesta edició s'ha centrat també en territoris concrets i en determinats gèneres. Andorra hi ha tingut un paper especial. A més de la presència de l'andorrà Albert Villaró, que el dia 11 de setembre va presentar *El sindicat de l'oblit* (Proa) –juntament amb el seu col·lega nord-català i parella en molts actes de promoció dels darrers llibres, Josep-Lluís Lluís, autor de *Jo soc aquell que va matar Franco* (Proa)–, la

quel Gámez, amb *No diguis res*, una angoixant història al voltant del món de les adopcions –la seva segona novel·la–, i la del ponentí Emili Bayo –amb una quinzena d'obres a les espatlles–, que torna al gènere negre en català a través de *Més que ràbia*, una novel·la criminal ambientada en la política catalana actual. Va reblar la jornada més negra de La Setmana, la de dimarts, l'escriptor Andreu Martín, que va presentar la nova col·lecció Biblioteca Andreu Martín, impulsada per l'editorial Efadós, amb què el mestre del gènere pretén publicar aquells autors de novel·la negra que, inexplicablement, no es troben actualment en el mercat català, recuperant-los de l'oblit en què havien quedat i donant-los un lloc a les llibreries.

A més, La Setmana ha deixat dos apunts inte-

El llibreter Guillem Terribas, de la llibreria 22 de Girona, ha rebut el premi Trajectòria d'aquest any ➔ LA SETMANA

literatura andorrana es va posar de gala el dia 8 en la presentació, a càrrec de Vicenç Villatoro, de les diverses veus que han emergit al principat pirinenc: Agustí Franch, Manel Gibert, Joan Peruga, Josep Enric Dallerès, Pep Cortés, Marcel Fité i Ludmilla Lacueva, aquesta última autora de la novel·la negra *Mort sota zero* (Apostroph).

Un gènere, el de la novel·la negra, que justament continua molt dinàmic en la llista de novetats en català. Sebastià Bennasar, director de la col·lecció Lo Marraco Negre de Pagès Editors, els impulsors de l'editorial Crims.cat i nombrosos autors del gènere es van donar cita a la plaça de la Catedral per presentar alguna de les novetats del sector. Llibres del Delicte va mostrar dues novetats interessants: la de l'emergent Ra-

ressants. D'una banda, la presentació per part de Joan Margarit del llibre de memòries *Per tenir casa cal guanyar la guerra*, (Proa) i, de l'altra, pel que fa a poesia, la presentació de la selecció que han fet els poetes Àngels Marzo i Xavier Macià de poemes extrets dels darrers 100 títols de la col·lecció La Suda, de Pagès Editors, publicats en el número 200 de la col·lecció.

Crítica David Bueno

Temps fugit?

L'ordre del temps

Carlo Rovelli
Anagrama

Tempus fugit, diu un llatíisme que utilitzem quan convidem algú a no perdre el temps. Prové d'un vers de les *Geòrgiques* de Virgili: "*Sed fugit interea, fugit irreparabile tempus*" ('Però fuig entre tant, fuig irreparable el temps'). Què és, però, el temps? Realment se'ns pot escapar, com si fos un element físic mesurable i immutable? Existim en el temps, o és a l'inrevés, i és el temps el que existeix en nosaltres? Per què recordem el passat i no el futur? La nostra experiència ens diu que el passat és tancat, atès que en recordem només un, però, en canvi, el futur és obert: en podem imaginar tants com vulguem. Però és realment així? El temps és lineal en un únic sentit o pot tenir altres direccions? Més punyent encara: existeix de debò, el temps?

Possiblement, el temps sigui un dels aspectes de l'univers més misteriosos i complexos. És un enigma també per als físics, que en el decurs de la història han anat modificant la concepció que en tenim. Sembla que tots percebem el temps de manera similar, fluïnt unidireccionalment. Tanmateix, també la Terra sembla plana als nostres ulls, però en realitat és gairebé esfèrica. Tampoc l'estructura del temps és el que sembla, ens adverteixen els físics des de fa temps. No és uniforme ni universal. "Té fills estranys", ens diuen, que el relacionen de manera molt íntima amb altres propietats de l'Univers, com la gravetat, i també amb la vida i fins i tot amb la nostra ment.

L'ordre del temps, de Carlo Rovelli, aborda aquests interrogants amb rigor, capacitat divulgativa i bagatge humanístic, amb picades d'ull a grans clàssics de la cultura universal, des del *Mahabharata* hindú fins a Horaci, Guillem d'Occam i Proust. Rovelli és físic teòric i un dels fundadors de l'anomenada teoria de la gravetat quàntica de llaços. El llibre es divideix en tres parts: la primera explica tot allò que la física moderna sap sobre el temps; la segona se centra en la gravetat quàntica i en la idea d'un món sense temps, i la tercera explora el naixement del temps i com l'experimentem. El resultat és un assaig apassionant, que ens proporciona les claus més elementals per entendre el misteri del temps i per què tenim la sensació que se'ns escapa.